

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра Екології та техногенної безпеки (№ 106)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК 2
 Дмитро КРИЦЬКИЙ
(підпис) (ім'я та прізвище)

« 26 » червня 2024 р.

СИЛАБУС *ВИБІРКОВОЇ*
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екологічна етика
(назва навчальної дисципліни)

Дисципліна індивідуального вибору 4
(назва вибіркового блоку)

Галузь знань: 10 Природничі науки, 11 Математика та статистика, 12 Інформаційні технології, 15 Автоматизація та приладобудування, 16 Хімічна та біоінженерія, 17 Електроніка та телекомунікації, 19 Архітектура та будівництво
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 101 Екологія, 103 Науки про Землю, 113 Прикладна математика, 121 Інженерія програмного забезпечення, 122 Комп'ютерні науки, 123 Комп'ютерна інженерія, 124 Системний аналіз, 125 Кібербезпека, 126 Інформаційні системи та технології, 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології, 152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка, 153 Мікро- та наносистемна техніка, 163 Біомедична інженерія, 172 Телекомунікації та радіотехніка, 173 Авіоніка, 193 Геодезія та землеустрій
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: всі освітні програми НМК 2
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Вводиться в дію з «01» вересня 2024 р.

Харків 2024

Розробник: старша викладачка Валерія КЛЕЄВСЬКА

(посада, науковий ступінь і вчене звання, ім'я та прізвище)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри (№ 106)
Екології та техногенної безпеки

(назва кафедри)

Протокол № 7 від «26» червня 2024 р.

Завідувач кафедри к.т.н., доцент

(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Вікторія КРУЧИНА

(ім'я та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис)

Олена МІРОШНИЧЕНКО

(ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Клеєвська Валерія Леонідівна, старший викладач. З 2004 з року викладає в університеті такі дисципліни:

- безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист;
- метеорологія і кліматологія;
- радіаційна екологія;
- екологічна безпека.

Напрями наукових досліджень: забезпечення безпечного функціонування людини в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, прогнозування екологічних та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.

1. Опис навчальної дисципліни

Форма навчання – денна, дистанційна, дуальна

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1

Дисципліна вибіркова

Загальна кількість годин за навчальним планом – 150 годин/ 5 кредити ЄКТС.

64 годин аудиторної роботи і 86 годин самостійної роботи здобувачів

Види занять – лекції, семінарські заняття, самостійна робота здобувача

Вид контролю – іспит

Мова викладання – українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: : формування у здобувачів освіти компетентностей щодо еколого-етичних проблем суспільства в минулому та в теперішній час.

Завдання: Засвоєння здобувачами освіти новітніх теорій щодо екологічної етики, охорони навколишнього природного середовища, формування та розвиток культури етичного мислення, моральних почуттів, моральної свідомості людини.

Компетентності, які набуваються:

Загальні :

- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями (K01);
- здатність приймати обґрунтовані рішення (K02).

Очікувані результати навчання:

- знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог (ПР04);

- застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах (ПР14).

Пререквізити: загальні знання біології, історії.

Кореквізити:

Постреквізити:

3. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Теоретичні аспекти екологічної етики..

Тема 1. Екологічна етика. Теоретичні і практичні аспекти. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 8

Екологічна етика як різновид прикладної етики. Екологічна культура, поняття, сучасний стан. Роль етики у розв'язанні сучасних екологічних проблем.

Лекція. Екологічна етика. Теоретичні і практичні аспекти.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Екологічна етика як різновид прикладної етики.

Тема 2. Сучасні еколого-етичні проблеми людства. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 10.

Поняття глобальних проблем і усвідомлення екологічної проблеми як глобальної. Наукова і суспільна діяльність Римського клубу: пошук шляхів запобігання екологічній катастрофі. Сучасна еколого-етична ситуація в Україні.

Лекції. Сучасні еколого-етичні проблеми людства.

Семінарське заняття. Сучасна еколого-етична ситуація в світі.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Екологічна проблема як глобальна проблема людства. Діяльність Римського клубу.

Тема 3. Історія виникнення і становлення екологічної етики як природоохоронної теорії. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 10.

Розвиток екологічної етики в давні часи. Становлення екологічної етики та відображення екологічних тенденцій в культурі та літературі західних та східних країн. Розвиток екологічної етики в Європі.

Лекція. Історія виникнення і становлення екологічної етики як природоохоронної теорії.

Семінарське заняття. Відображення екологічних проблем в культурі.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Виникнення і становлення екологічної етики. Екологічні тенденції в літературі та образотворчому мистецтві.

Тема 4. Концепції та напрямки в екологічній етиці. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 12.

Екоцентристські моделі екологічної етики. Біоцентричні моделі екологічної етики. Екобіоцентричні моделі екологічної етики. Етика дикої природи як радикальний напрямок екологічної етики. Екоетичний ідеал.

Лекція. Концепції та напрямки в екологічній етиці.

Семінарське заняття. Моделі екологічної етики.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Екоцентристські та біоцентричні моделі в екологічній етиці. Етика дикої природи.

Тема 5. Теоретичні основи екологічної етики. Природоохоронні мотивації. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 10.

Цінності природи. Внутрішня (абсолютна, справжня, уроджена, невід’ємна, властива) цінність (гідність, самоцінність). Зовнішні (інструментальні цінності). Конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації.

Лекція. Теоретичні основи екологічної етики. Природоохоронні мотивації.

Семінарське заняття. Конфлікти цінностей і природоохоронні мотивації.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Цінності природи. Конфлікт цінностей.

Тема 6. Екологічна етика і природоохоронна естетика. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 10.

Екологічна етика і природоохоронна естетика. Екологічна етика проти аматорського полювання. Етичні аспекти проведення дослідів і експериментів над тваринами в наукових дослідженнях і навчальному процесі. Шляхи популяризації екологічної етики.

Лекція. Екологічна етика і природоохоронна естетика.

Семінарське заняття. Етичні аспекти проведення дослідів і експериментів над тваринами.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Екологічна етика і природоохоронна естетика.

Тема 7. Екологічна етика і народні традиції захисту природи. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 12.

Екологічна етика і народні традиції. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи.

Лекція. Екологічна етика і народні традиції захисту природи.

Семінарське заняття. Народні традиції захисту дикої природи.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Екологічна етика і народні традиції захисту природи.

Модульний контроль 1.

Змістовний модуль 2. Правові та організаційні засади цивільного захисту.

Тема 8. Екологічна етика і релігія. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 14.

Екоетичне ставлення до природи в релігіях світу. Принцип неворожого ставлення до тварин (індуїзм, буддизм, джайнізм, піфагореїзм). Регламентація поводження з тваринами у Старому (Ветхому) Завіті. Антропоцентризм Нового Завіту. Традиції антропоцентризму і біоцентризму в західних наукових думках.

Лекція. Екологічна етика і релігія.

Семінарське заняття. Екоетичне ставлення до природи в релігіях світу.

Обсяг самостійної роботи – 8 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Екологічна етика і релігія. Екологічна теологія.

Тема 9. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 10.

Охорона дикої природи – дія доброчинності. Дика природа: права на свободу та існування. Дика природа – витвір Всевишнього і священний простір. Захист дикої природи – обов'язок і моральна відповідальність перед поколіннями.

Лекція. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи.

Семінарське заняття. Моральні і релігійні мотиви захисту дикої природи.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Морально-релігійні мотиви захисту дикої природи.

Тема 10. Прикладні аспекти екологічної етики. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 10.

Загальні екоетичні принципи ставлення до природи і правила справедливого вирішення конфліктних ситуацій. Екоцентричні принципи ставлення до природи: Принцип неспричинення шкоди чи збитків жодній істоті в навколишньому природному середовищі або екосистемі. Принцип невтручання. Етичні принципи заповідної справи. Екологічна етика і обриси природокористування майбутнього.

Лекція. Прикладні аспекти екологічної етики.

Семінарське заняття. Екоцентричні принципи ставлення до природи.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Етичні принципи заповідної справи.

Тема 11. Антропоцентризм та екобіоцентризм. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 10.

Витоки антропоцентризму. Природоохоронна неспроможність антропоцентризму. Економічна користь. Екологічна користь. Естетична користь. Критика ідеї ноосфери.

Лекція. Антропоцентризм та екобіоцентризм.

Семінарське заняття. Баланс екологічної, економічної та естетичної користі.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Антропоцентризм. Економічна, екологічна, естетична користь.

Тема 12. Права природи як основа захисту природи. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 10.

Права природи, історія. Обґрунтування прав природи. Критика ідеї прав природи. Юридична практика захисту прав природи.

Лекція. Права природи як основа захисту природи.

Семінарське заняття. Права природи.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Сутність та історія виникнення прав природи. Юридична практика захисту прав природи.

Тема 13. Міжнародні природоохоронні організації. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 10.

Зооохоронні організації в Україні та в країнах світу. Зарубіжні громадські об'єднання екологічного спрямування, їх роль у розвитку екологічної етики та практична діяльність.

Лекція. Міжнародні природоохоронні організації.

Семінарське заняття. Природоохоронні організації в Україні і в світі.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Природоохоронні організації. Історія, діяльність.

Тема 14. Державне регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження. (K01, K02) (ПР04, частково).

Загальна кількість годин – 10.

Нормативно-правове регулювання захисту тварин від жорстокого поводження. Основні принципи захисту тварин від жорстокого поводження. Заборона пропаганди жорстокого поводження з тваринами. Виховання гуманного ставлення до тварин.

Лекція. Державне регулювання у сфері захисту тварин від жорстокого поводження.

Семінарське заняття. Нормативно-правові акти в сфері захисту тварин від жорстокого поводження.

Обсяг самостійної роботи – 6 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Законодавство України в сфері захисту тварин від жорстокого поводження.

Модульний контроль 2

Модуль 2.

4. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання навчальним планом дисципліни не передбачено.

5. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій (пояснень, розповідей, навчальних дискусій), практичних занять, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота здобувачів освіти (методичні посібники).

6. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

7. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

7.1. Розподіл балів, які отримують здобувачі (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Участь у семінарських заняттях виконання завдань	0 5	8	0...40
Модульний контроль	0...30	2	0...60
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови здобувача від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з 2 теоретичних (кожне по 50 балів) завдань. Сума – 100 балів.

7.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

Екологічна культура. Сучасні екологічні проблеми людства. Історія виникнення і становлення екологічної етики. Екоцентристські та біоцентристську моделі екологічної етики. Екоетичний ідеал. Етика дикої природи. Внутрішні та зовнішні цінності природи. Морально-релігійні мотиви захисту природи. Права природи. Природоохоронні мотивації в різних релігіях світу.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

Вміти аналізувати сучасні екологічні проблеми і обґрунтовувати рішення з позицій екологічної етики.

7.3 Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі контрольні точки з оцінкою не нижчою за три бали та здати тестування з результатом не менше 60% вірних відповідей. Вміти самостійно аналізувати еколого-етичні проблеми суспільства.

Добре (75 - 89). Твердо знати мінімум, захистити всі контрольні точки з оцінкою не нижчою за чотири бали та здати тестування з результатом не менше 75% вірних відповідей. Виконати позааудиторну індивідуальну роботу. Вміти самостійно аналізувати еколого-етичні проблеми суспільства.

Відмінно (90 - 100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

8. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

9. Методичне забезпечення

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення практичних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

- Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

10. Рекомендована література

Базова

1. Екологічна етика: навчальний посібник/ В. Є. Борейко, О. М. Шуміло, В. В. Шеховцов, О. О. Шуміло; за заг. ред. О. М. Шуміла. – Харків: Право, 2015. – 304 с.
2. Пасічник, С.В. Екологічна етика: тексти лекцій для студентів небіологічних спеціальностей: навчально-методичний посібник, С. В. Пасічник, Г. М. Лисенко, Б. Ю. Кедров, О. С. Вобленко. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 61 с.
3. Борейко, В. Є. Екологічна етика та гуманне ставлення до тварин і рослин. Методичний посібник для вчителів/ В. Є. Борейко, Н. А. Пустовіт. – К.: Київський еколого-культурний центр, 2011. – 80 с.
4. Хом'як, І. В. Короткий курс соціоекології. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Соціоекологія та екологічна етика»/ І. В.Хом'як, Н. С. Демчук, Т. П. Мості пака. – Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. – 95 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
3. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.